

Đỗ Giai

Ngày xưa quê nhà những ngày gần Tết khi hậu đem lại âm áp và đầu đầu sinh hoạt bắt đầu rộn rã sửa soạn đón xuân. Vài góc xóm đã bắt đầu nghe tiếng xóc đĩa của bàn bầu cua mà dân gian gọi là chơi bầu cua cá cọp. Thật sự trong sáu con vật của bộ bầu cua là nai, bầu, gà, cá, cua, tôm đầu có con cọp mà trò chơi này gọi là bầu cua cá cọp. Chũ Cọp đã dính liền với Việt Nam, ông cha ta đã Nam tiến phá rừng xây dựng làng mạc, sống gần dã thú nhất là dã thú như cọp. Do đó, những danh từ như Cọp, Hồ, Hùm hay Rắn thường được dùng rất nhiều. Lúc còn bé mới cắp sách đến trường thì đã học nghề “xem cọp” vì lúc ấy chưa có vô tuyến truyền hình nên xi nê là món giải trí mà trẻ em nào cũng ước mơ. “Xem cọp” là chờ khi rạp tan bóng, khách chen nhau đi ra là tụi nhỏ chui ngược hay xin xỏ người lớn đi xem hát dặt vào. Như rạp

Kinh Thành ở Sài Gòn, khách coi xi nê có thể xin đi ra mua cà rem Kinh Thành rồi vào rạp coi lại, tụi trẻ muốn coi chùa, coi cọp thì cứ mua vài cây cà rem mà tự nhiên bước vào rạp nói là mới xin ra mua cà rem. Từ nhà đến trường đường xa qua nhiều hẻm và nhiều xóm nên cũng thường hay đụng độ với các tay anh chị coi như chúa tể sơn lâm của tầng xóm. Đó là luật tự nhiên nên cần khỏe mạnh để tránh bị ăn hiếp thì phải ăn nhiều, học giỏi như Trạng ăn Lê Như Hồ. Theo lịch sử ông Trạng này hồi nhỏ ăn mỗi bữa cơm bằng mười phần ăn nên cha mẹ cho con nuôi nhà phú hộ nên dân gian gọi ông là Lê Như Hồ.

Hồ còn gọi là Cọp, Hùm, Ông Ba Mươi, miền Nam gọi cọp là Ông Thầy còn miền Trung gọi cọp là Mẹ. Cọp là động vật có vú thuộc giống mèo, vì sống hoang dã nên cọp chỉ thích ăn thịt sống. Cọp chỉ kém thua mèo một thiên khiếu đó là khả năng leo cây. Cọp có thể ăn cả con nai do đó người ta có câu “nam thực như hổ, nữ thực như miêu”, con trai ăn mạnh như cọp và con gái hay cho con trai leo cây vì leo cây là sở trường của mèo.

Cọp là một trong số loài động vật ăn thịt nằm ở mắt xích cuối cùng của chuỗi thức ăn (food chain) trong hệ thái tự nhiên. Cọp chế ngự con mồi từ mọi góc, thông thường bằng những cuộc tập kích và cắn cổ để làm gãy cột sống hay khí quản của con mồi làm tổn thương mạch máu. Cọp cũng bơi giỏi nên cọp có khả năng giết chết con mồi ngay cả khi chúng đang bơi. Nước Việt Nam có rất nhiều cọp sống rải rác từ Bắc chí Nam nhất là Cao Bằng, Khánh Hòa, Cà Mau. Cọp sống đơn độc không sống từng đàn như sư tử. Hiện nay tỉ số cọp tại Việt Nam giảm rất nhiều do chiến tranh và người ta phá rừng xây nhà nên tỉ số cọp tại Việt Nam giảm đi rất nhiều và liệt vào danh sách cọp Đông Dương tuyệt chủng. Mặc dầu có chính sách của quốc tế cấm săn giết cọp nhưng cọp vẫn bị săn giết để lấy da nhất là xương cọp gọi là hổ cốt để nấu cao hổ. Theo y học cổ truyền Trung Quốc, cao hổ là dược phẩm quý báu tăng cường sinh lực, cường dương và cải lão hoàn đồng nên trên

thị trường cao hồ được cân bằng lạng như cân vàng. Theo các nhà nấu cao hồ cho biết cứ 10 kí lô xương cọp nấu chung với 10 kí lô xương khi, dê rừng, nai thì sau khi nấu lọc đi chỉ còn 5 kí lô cao. Nấu có thể từ bốn đến bảy ngày nên phải mượn người đứng canh nồi xương ngày đêm.

Trong các chuyện hấp dẫn anh hùng đánh cọp vì cọp sát hại dân chúng như truyện giả sử Võ Tòng đánh cọp trong tiểu thuyết Thủy Hử. Võ Tòng hay Vũ Tòng là một trong 108 anh hùng Lương Sơn Bạc trong Thủy Hử truyện, người làng Thanh Hà, huyện Đông Bình, tỉnh Sơn Đông, Trung Quốc, mồ côi cha mẹ từ nhỏ nên được người anh là Võ Đại Lang nuôi dạy. Võ Tòng được một đại sư là Chu Đồng dạy võ từ nhỏ nên khi lớn lên Võ Tòng võ nghệ cao cường, thích làm chuyện nghĩa hiệp và nghĩa khí. Khi về quê thăm anh đi qua huyện Dương Cốc, ông nghe có một con cọp đã thành tinh sống trên đồi Cảnh Dương hay xuống núi giết hại dân. Ông liền cầm gậy lên đồi tìm cọp. Đánh cọp với cây côn từ tối đến sáng cọp chưa chịu thua, ông liền vất gậy mà dùng tay không và mưu kế đánh cọp. Với bàn tay không ông đánh cọp bẻ gáo chết tươi. Nhờ chuyện này mà ông được mời làm chức Đô Đầu. Anh trai Võ Tòng là Võ Đại Lang nghèo và dung mạo xấu xí nhưng lại có cô vợ tên là Phan Kim Liên rất đẹp và đa tình. Vì tình cảnh túng thiếu nên Phan Kim Liên bị bà Mánh Phò Phò dụ dỗ để mai mối tư thông với Tây Môn Khánh, một tên ăn chơi giàu có. Một hôm Võ Đại Lang khám phá ra nên Tây Môn Khánh và Phan Kim Liên tư thông giết hại Võ Đại Lang. Võ Tòng biết được cái chết của anh mình liền kiện quan nhưng quan lại quen biết Tây Môn Khánh nên chẳng xét xử gì. Võ Tòng mới tự ra tay giết Tây Môn Khánh và chị dâu Phan Kim Liên để tế vong linh anh mình và trốn lên Lương Sơn Bạc nhập bọn nghĩa quân. Nhân vật Võ Tòng được thêm dệt trong truyện Thủy Hử như Đường Tăng trong truyện Tây Du Ký, trong lúc lịch sử Việt Nam có nói tới Lê Văn Khôi dùng tay đánh cọp làm sứ thần

Xiêm La phải nể và quân Xiêm phải xin hòa với nhà Nguyễn. Theo sử gia Trần Trọng Kim thì Lê Văn Khôi ngoài Bắc theo đám khởi binh làm loạn bị quan quân đuổi đánh mới chạy vào Thanh Hóa gặp Lê Văn Duyệt xin đầu thú. Lê Văn Duyệt tin dùng làm con nuôi, rồi đem về Gia Định cất nhắc cho làm đến Phó Vệ Úy. Lê Văn Khôi có sức mạnh phi thường nên khi ra đấu trường đấu với cọp Lê Văn Khôi chỉ dùng hai bàn tay đánh chết cọp. Từ đó quân Xiêm không dám uy hiếp nhà Nguyễn cũng như nước Chân Lạp.

Sau khi thoát cảnh ngàn năm đô hộ Trung Hoa, nước Việt Nam mở rộng bờ cõi, người Việt Nam phá rừng làm ruộng, do đó đã lấn áp lãnh thổ của cọp nên sự đương đầu với cọp thường hay xảy ra. Người Việt đã phát triển nhiều thế võ để tự vệ khi bất trắc bị cọp tấn công. Binh Định có phái Sa Long Cương dùng côn để đánh cọp. Miền Nam có Tân Khánh Bà Trà. Môn pháp Tân Khánh này do một phụ nữ miền Nam sáng lập, đó là bà Võ Thị Trà hay bà Trà, khi bà còn là một cô gái bà đã học võ thuật cao cường, bà đã một mình đánh chết cọp. Ngày nay môn phái Tân Khánh Bà Trà rất phổ biến tại Việt Nam và đào tạo rất nhiều võ sĩ nam cũng như nữ.

Nói về các quyền pháp của võ thì ngoài ngũ hành quyền còn có thập nhị quyền gồm 12 quyền. Các con thú làm gốc cơ bản thì cọp đứng thứ nhì sau rồng. Múa luyện cọp là một trong các bài múa luyện như: Ngũ Hành Liên Hoàn, Tập Thức Chùy Bát Thức quyền, Tứ Bã quyền, Thập Nhị Hồng Trùng, Xuất Nhập Động, Ngũ Hành Tương Sinh, Long Hồ Đầu, Bát Tự Công Thương Trung Hạ Bát Thủ. Bài quyền cọp dựa trên hình tượng của cọp, loài được xếp là chúa tể sơn lâm, bài quyền mang thần thái uy nghi, tự chủ. Các chiêu dựa trên triết lý nhu thắng cương nên dứt khoát mà không thô lệch cứng rắn, mạnh mẽ nhưng siêu ảo. Bộ pháp và thân pháp nhịp nhàng biến hóa hỗ trợ cho thủ pháp đề phòng và mãnh lực khi tấn công, thư thái khi chậm nhưng uy lực khi nhanh. Bài quyền này gọi là Lão Hồ nghĩa là cọp già hàm ý cọp đã đạt

mức tinh thông lão luyện, cọp đã vượt qua nhiều ngọn núi rừng sâu trải qua nhiều thử thách. Trong khi đánh võ phải sử dụng quyền thuật như “Du Hồ Di Sơn” đánh hoả mù để địch không thể nào đánh thể tú của địch và lừa địch vào trong cái thế của mình như thả hổ về rừng để cọp mình trong rừng làm chủ tình hình. Trong thế giới võ lâm như võ Đại Hàn, võ Nhật Bản, võ Ba Tây không có võ nào thách đấu với cọp như võ Việt Nam, đó là một niềm tự hào lớn lao của người Việt Nam. Võ phái cổ truyền Việt Nam, võ phái Nam Tông có bài quyền Lão Hồ Thượng Sơn (cọp tinh trên núi) chỉ dạy truyền cho võ sinh cao cấp. Bài Thiệu bài quyền của Lão Hồ Thượng Sơn có nhịp điệu như sau:

*Bạch hổ khởi động, chấp thủ khai mã
Song thủ cước pháp, đồng tử dâng quả,
lưỡng thủ khai môn*

*Đại bàn triển dục, đơn tọa phục hổ
Hữu thủ yểm tâm, hồi đầu thoái tọa,
nhất cước phá đao*

*Hồi mã đả hổ, nhất quyền đả khứ
Lão hổ vô môi, ngũ phong đả bồi,
song đao phạt mộc*

*Hoành thân tọa thủ, song phi cước khứ
Long quyền đả khứ, tả hữu đả diện,
cuồng phong tróc nã*

*Thối tọa hữu biên, tả thủ phá cước
Hoành thân phục hổ, hữu thủ yểm tâm,
ngũ phong đả diện*

*Thối tọa tả biên, hữu cước đảo địa
Đơn tọa phục hổ, tả thủ yểm tâm,
ngũ phong đả diện*

*Hoành thân đoạt ngọc, tả cước tảo địa
Đơn tọa phục hổ, hữu thủ yểm tâm,
lưỡng thủ vạn nang*

*Âm dương nhất bộ, đơn tọa phục hổ
Tả thủ yểm tâm, long quyền đoạt nhãn,
lưỡng thủ tả cước*

*Thanh sư xuất động, hoành thân thối bộ
Hữu thủ yểm tâm, long quyền đoạt nhãn,
lưỡng thủ hữu cước*

*Tàng hoa đơn cước, tướng quân bạt kiếm,
bái tổ thâu mã.*

Ngoài võ đánh cọp, Việt Nam còn có đấu cọp. Vua chúa Việt Nam ngày xưa thích xem đấu cọp nên cho xây các trường giác đấu đánh với cọp được gọi là Hồ Quyền, lập nên để cọp đấu với voi. Đấu trường Hồ Quyền xây trên đảo Dã Viên trên sông Hương mà cuộc đấu đầu tiên năm Canh Dần 1750 có chúa Nguyễn Phúc Khoát xem trận đấu, trong trận đấu này có 40 con voi đã tàn sát 18 con cọp. Qua thời vua Minh Mạng năm 1830 cho xây một đấu trường kiên cố tại thôn Trường Đá, làng Nguyệt Biều. Hồ Quyền là một đấu trường lộ thiên dáng hình vành khăn. Khán đài vua quay về hướng đông nam, cao hơn các vị trí xung quanh có chỗ để thị vệ hầu hạ. Voi và cọp được đưa ra sân, trên voi có người quản tượng thúc voi đấu với cọp. Thực ra những cuộc đấu này như những cuộc tập dợt tinh thần chiến đấu tinh lẹ và tập tính sẵn sàng cho voi và người lính quản tượng khi ra chiến trường, tuy nhiên nhiều khi quản tượng bị cọp tát và té xuống lại bị voi của mình đạp chết. Trong khi voi đang rượt cọp, bỗng chốc cọp nhảy lên trán voi, voi hất mạnh, cọp rơi xuống, cọp lại nhảy lên bầu vào chỗ cũ, voi tức giận rống lên vụt chạy đến thành vách đẩy mạnh cho cọp bị đụng vào thành vách và vừa hút vừa ép bởi sức nặng của thân voi. Khi voi ngẩng đầu lên thì cọp té xuống đất, voi dùng chân chà đạp cọp đến chết. Bên hồ trường này khi cọp bị đem ra xé xác làm trò tiêu khiển cho người thì bên kia dòng sông Hương, cọp lại được đem lên bàn thờ có hương quả nhang khói, cọp được thờ như một vật thần linh. Điện Hòn Chén không chỉ là di tích lịch sử mà còn là một danh lam thắng cảnh thu hút nhiều du khách bốn phương nhất là vào dịp lễ hội tháng Ba và tháng Bảy Âm lịch hàng năm. Cọp được thờ cúng khắp toàn cõi nước Việt Nam, đâu đâu cũng có miếu thờ cọp, phần lớn xin ngài cọp khỏi phá rầy dân làng.

Trong những năm chống Pháp dành độc lập, nghĩa quân nổi lên khắp nơi nhưng kháng chiến dài lâu nhất là kháng chiến tại Yên Thế,

Bắc Giang do Hoàng Hoa Thám, một anh hùng hùng hùm xám, dai dẳng đánh với Pháp kéo dài gần 30 năm. Chí sĩ Phan Bội Châu đã ca ngợi Hoàng Hoa Thám như con Hùng Xám trong tích truyện Chân Tướng Quân. Sau này Việt Nam Cộng Hòa có một đơn vị Biệt Động Quân với dấu hiệu con cọp ba đầu rắn. Biệt Động Quân, một binh chủng oai hùng có mặt khắp bốn vùng chiến thuật, chiến sĩ mang dấu hiệu cọp này đóng đồn khắp phòng tuyến trong rừng núi sâu thẳm tiếp đầu với địch. Từ ngày thành lập Biệt Động Quân năm 1960, binh chủng Biệt Động Quân, sư đoàn tổng trừ bị có 15 liên đoàn tổng cộng gồm 45 tiểu đoàn chiến đấu. Nhiều cấp chỉ huy đã được ghi vào lịch sử Việt Nam như Tướng Trần Văn Hai, Đại Tá Hồ Ngọc Cân, Trung Tá Võ Vàng, Thiếu Tá Trần Đình Tự.

Cọp đang trên đường diệt chủng vì nhà cửa đường xá xây cất, rừng xanh thâm hẹp và cọp cũng là một loại thuốc quý theo cổ truyền Trung Quốc. Trung Quốc thời Mao Trạch Đông coi cọp là loại vô ích nên đã giết hại gần hết, sau này vì hội bảo trợ hoang thú Liên Hiệp Quốc lên án nên Trung Quốc ngưng giết cọp. Tuy nhiên, mức sống Trung Quốc lên cao, đời sống khá giả, mỗi ngày tạo nên nhiều tay xi thẩu đòi hỏi những thuốc quý cầu kỳ như cao hổ cốt, vi cá mập, tổ chim yến, hải mã ... nên bọn săn lậu tại các nước trên thế giới vì ham tiền nên giết cọp, giết cá mập, giết chim, giết hải mã để bán xương và thịt cho Trung Quốc, hay các nước có quân phiến loạn như tại Ấn Độ, A Phú Hãn, Miến Điện giết cọp để đổi lấy súng đạn. Nước Nga hiện sản xuất cọp nhiều nhất cho Trung Quốc, bọn buôn lậu và săn cọp tung hoành khắp Tây Bá Lợi Á. Cọp bị tuyệt chủng cũng vì bộ xương, còn các bộ lông của cọp thì được yêu chuộng trong các nhà hàng Trung Quốc.

Tại Bắc Tây nước Thái Lan có chùa cọp đang nuôi một bầy cọp. Chùa này thuộc phái đại thừa Wat Pha Luang Ta Bua tại quận Sai Yok thuộc tỉnh Kanchanaburi thành lập năm 1994 là nơi các nhà tu đang thuần dưỡng cọp thành hiền không còn tính thú dữ bằng cách

cho cọp ăn thịt đã nấu chín thay vì thịt sống. Do đó muốn cho con thú dữ thành hiền thì cũng phải thay đổi cách đối xử hay cách ăn uống, đây là quan niệm của ngôi chùa này. Nhiều anh chàng mới lấy vợ vài năm đã chạy tới linh mục than là chàng không thể ở với cô vợ lâu dài được nữa bởi vì ngày xưa chưa cưới nàng hiền như con mèo nhưng sau khi cưới vài năm, nàng trở thành dữ như cọp cái. Theo các nhà tâm lý học, cô gái ở nhà cha mẹ huấn luyện nhu mì, giáo dục tam tòng tứ đức nhưng khi về nhà chồng, bị chồng đối đãi vũ phu, keo kiệt và không hòa nhã nên nàng từ thái cực nhu mì nhảy sang thái cực cứng rắn.

Tóm lại cọp đã để lại cho đời sống người Việt Nam nhiều huyền thoại, cũng được coi như vị thần dược, được thờ và cũng được coi như thuốc quý. Người Việt Nam đang hy vọng năm Canh Dần nếu Đức Giáo Hoàng Biển Đức viếng thăm Việt Nam, hy vọng có thể đem lại sự tự do dân chủ cho xứ sở. Như trong lịch sử, những đạo binh hung dữ hay chế độ bạo tàn như cọp beo đều tan rã khi có Đức Giáo Hoàng can thiệp. Vó ngựa rợ Hung nô tàn bạo đi đến đâu cỏ mọc đến đó, đốt thành hốt của, nhưng khi Đức Giáo Hoàng Leo đến gặp tướng Attila của rợ Hung nô năm 452 thì tướng Attila lui binh, do đó Đức Giáo Hoàng đã cứu vãn nền văn minh Thiên Chúa Giáo. Khi cao trào thế giới cộng sản đang lên, cộng sản đã mở rộng đến Đông Dương, chiếm A Phú Hãn và Nicaragua, lục địa Châu Mỹ La Tinh. Sự gặp gỡ lịch sử của Đức Giáo Hoàng Gioan Phao Lô và lãnh tụ Sô Viết Gorbachov đã làm cộng sản quốc tế tan rã như một phép lạ. Chế độ bạo tàn khát máu hay vó ngựa hung dữ nào như hổ báo cũng sẽ tan rã biến mất, đó là luật tuần hoàn của vũ trụ. Ước mong năm Con Cọp 2010 tức năm Canh Dần, nếu Đức Giáo Hoàng Biển Đức tới thăm Việt Nam sẽ là biến cố quan trọng cho dân tộc Việt Nam nói chung và người công giáo Việt Nam nói riêng, sẽ mở một trang lịch sử mới đầy tự do ấm no.